

Zdenko Kodrič

LADJA IMPERIAL

ali

DOBRODOŠLI NA OCEANU

Osebe

VODJA ZASLIŠEVANJA MIRO KANDLER

ZASLIŠEVALKA JANA KRALJ

ZASLIŠEVALEC JURKO VERDEN

KAPITAN TOVORNE LADJE DINO DRAGAR

MORNAR RAJKO KRZNARIČ

SODNIK MILE MESERKO

© Zdenko Kodrič

oktober 2016

Na prizorišče prihaja Miro z zajetno mapo spisov. Na mapi nož, podoben bajonetu. Nož pade na tla. Pobere ga. Nato na mizo položi diskete in usb ključke, ki jih jemlje iz žepa.

Sledita mu Jana in Jurko; prva prinaša pladenj s tremi skodelicami kave, drugi slači reklc in ga natančno obesi na naslonjalo stola. Jurko se vrne k vratom, na katerih je na zunanji strani pritrjena tablica z napisom PREISKOVALNI URAD RS, SOBA 5/9 (nad napisom grb Republike Slovenije), in jih zapre. Potem krene k mizi, vzame kavo in se vrne k stolu, z dlanjo ga skrbno pobriše in sede.

Trojica je na prizorišču, na katerem dominirajo miza, svetilka in pet stolov, omarica, na njej snemalnik, projekcijska tabla, ura na steni, stenske luči in vrata. Na prizorišču se v velikem ohišju po polžje vrti večkraki ventilator. Kraki na tabli prekinjajo snop svetlobe, v katerem je mogoče prepoznati italijanski škorenj, Jadransko morje in nekaj otokov v Sredozemskem morju ter ljubljanske in tržaške arhitekturne, kulturno-zgodovinske in turistične znamenitosti.

JANA Jurku: *Ju poznaš?*

JURKO odloži skodelico, prime črto zlikanih hlač in potegne hlačnici navzgor: *Ne. Kapitana ladje po površno.*

MIRO: *Površno? Kaj to pomeni?*

JURKO s prsti druge roke skoz svetle in malo predolge lase: *Ne zajebavaj!* Dvigne skodelico s tal in pije.

Miro kavo pije stoje.

JANA: *Ni presladka?*

MIRO: *Odlična kava! Pred takim zaslišanjem bi morali spit kaj ostrega. Se potrka po prsih: Tudi moj človek tu notri se ne bi odrekel.*

JANA takoj, skoraj nepremišljeno reagira: *Krasno! V omarici imam žganje. Od svojega dedka. Nisem ga še odprla.*

MIRO s svojim značilnim: *U-ha-ha, bomo smrdeli!*

JURKO migne proti vratom: *Ju po pokličemo? Očitno je, da zlog po nagaja pri izgovarjavi.*

MIRO: *Kam se ti mudi? Do treh imamo čas. Poglej, koliko je ura! Stopi k uri in premakne kazalce za nekaj ur naprej.*

JANA ga opazuje in odkimava, potem iz torbice vzame mobilni telefon, tipka in ga odloži: *Malo prej bomo končali, po otroka moram!*

JURKO: *Saj res, kako sta otročiča?*

JANA si popravi lase, ki ji silijo na oči in lica: *Sinek, ne vem, najbrž sem zamudila kakšno vzgojno lekcijo. Veronika? Krasno bitje, pridna v šoli, super riše in pleše! Pravi sonček!*

JURKO brezveze kvasne: *Cela mama ...*

MIRO s svojo še drugo izrazno navado: *V redu. V redu. Če me občutek ne vara, bo zaslišanje en sam prepir.*

JURKO mirno vrže: *V kali ga moramo zatret.*

JANA pogleda Mira: *Težka bo.*

MIRO Jurku posmehljivo: *Izločit bi te moral.*

JURKO umakne pogled: *Kaj se greš? Tipa ne vesta, kdo sem.*

JANA: *Enkrat policaj, vedno policaj!*

MIRO sede: *Ve pa nekdo drug. Ko bo sodišče mlelo ta primer, nas bo namočil.*

JANA: *Kdo ve?*

MIRO: *Ta moment to ni važno! Premolk. Malo se bojim. Zadeva lahko pade.*

JANA: *Pasti ne more, kak madež lahko dobimo. Gremo poskusit?*

Jurko ležerno vstane in krene proti vratom.

MIRO: *Počakaj! Takega primera v uradu še nismo imeli. Najt moramo pravo taktiko. Bomo pritiskali z vso silo ali bomo samo potipali in zadevo prepustili sodišču? Kaj pravita? Ne dovoli, da mu odgovorita: Zdaj imamo šanso, da izvemo, ali je v zadevo vpletena naša stran. Dva namiga sta ... Zato sem nekaj pasti že nastavil.*

JURKO sede: *Super! Gas do konca! Ti pa ... kot vedno ... znaš dokazno gradivo na pamet.*

JANA: *Časa ima toliko, da ga proč zлива. Če bi bil poročen ...*

JURKO: *Če bi bil poročen, tebe ne bi bilo tu.*

JANA: *Bla, bla, bla ...*

MIRO se nasmehne, reakcija s povišanimi toni ne pride v poštev, ozre se k Jurku: *V redu. Pokliči ju! Iz žepa potegne svinčnik in ga položi na mizo.*

Jurko vstane, popravi rekle na naslonjalu in - ne da bi se ozrl na kolega - krene k vratom. Jana si nadene očala. Miro si ogleduje nož.

Jurko odpre vrata: *Naprej, gospoda!*

Na vratih se pojavita moška. Dino in Rajko. Oba atletske postave, obrita, počesana; mlajši v izvrstno krojenih oblačilih, starejši v sijoči uniformi poveljnika vojaške ladje.

Jana ju občuduje. In mežika. Všeč ji je, da so tudi njena oblačila brežhibna.

Jurko si popravi srajco, v hlačnico obriše čevlji.

Miro je ravnodušen nad urejenostjo prišlekov, sam je videti bolj klavrno, svojih šestdeset nikakor ne more skriti; je neobrit, v svetli laneni in ponošeni obleki, modri majici in v nekoliko pošvedranih poletnih čevljih.

MIRO prijazno: *Gotovo sta utrujena od dolgega čakanja. Sedita! Koliko zasliševanj sta dala skož?*

DINO previdno: *Eno. Pri preiskovalnem sodniku.*

JURKO bolj zase zdrdra: *Sprostita se! Tu gre za po pogovor odraslih ljudi. Upam, da tudi dostojnih. Ozre se k Miru: Kolega, izvoli!*

Miro prikima. Jana vključi snemalno napravo in se nasmehe.

MIRO: *Začenjam zaslišanje v zadevi Ladja Imperial. Ura je 10.08. Ponedeljek, 24. avgust 2015. S svinčnikom potrka po prsih in nemarno odhrkne: Vodja zasliševanja Miro Kandler, moja sodelavca: zasliševalka in moja pomočnica Jana Kralj in operativec Jurko Verden. Vi ste ... Kapitan ali poveljnik?*

DINO, ki skoraj že sedi, naglo vstane: *Da. Kapitan Dino Dragar.*

MIRO se obrne proti Rajku: *Vi pa ...*

RAJKO vstane in v rafalu: *Rajko Krznarič, mornar na tovorni ladji Imperial, odgovoren za privez ladje. Sede.*

JANA skoraj preveč navdušeno: *Zanimiv poklic.*

RAJKO: *Ja. Zdaj nič več.*

JANA reagira kolikor se da naglo: *Kako da ne?*

RAJKO: *Odkar se je zgodilo to sranje nič več.*

JANA: *Incident očitno obžalujete. Ko Rajko umakne pogled, se Jana zapiči vanj.*

RAJKO začuti njen pogled: *Zelo. Zelo.*

MIRO pozorno opazuje: *Verjamem. Rojen? Vi, kapitan!*

DINO začne poudarjati svoj oblasten vojaški: *Da. Tretji junij 1965.*

Miro pogleda Rajka.

RAJKO: *Petnajsti oktober 1985. S prstoma potegne majico s kože. Konec koncev je avgust in temperatura zraka visoka.*

MIRO: *Kaj se je zgodilo? Vi, Rajko Krznarič, povejte!*

DINO poseže: *Za incident sem jaz odgovoren, zato moram o njem najprej govorit jaz. Dvigne roko, kot da bi bil v šoli, in ponovi z drugačnim vrstnim redom besed: Jaz sem odgovoren za incident, jaz bom prvi govoril.*

MIRO ga presliši, s sklenjenima rokama podpre zatilje: *Rajko, vi ste tistega dne ... Devetnajstega aprila 2014 skočili v morje ... Dajte, od začetka do konca! Želi malo manj zasliševalske strogosti, zato z naklonjenostjo: A ni bilo morje premrzlo?*

RAJKO: *Šestnajst stopinj. Ležerno nadaljuje: V vodo sem skočil v potapljaški obleki.*

MIRO zmiguje z glavo: *U-ha-ha, ne bi bil rad v vaši koži. Se zresni: Začnite!*

RAJKO: *Vodja krova je ukazal, naj pridem v njegovo kajuto, v pisarno, v kateri takrat še ni bilo kapitana Dina Dragarja.*

JURKO: *Zakaj je važen podatek, da ga ni bilo?*

RAJKO: *Ker mi je vodja krova brez prič povedal, kaj me čaka.*

JANA: *Kako vas je sprejel? Je bil jezen, sproščen, namrščen?*

RAJKO se zagleda v ventilator, ki enakomerno seka svetlobo na enako dolge konce: *Kdo? Kaj? Ne razumem.*

JANA glasno: *Kapitan! Kakšen je bil?*

RAJKO: *Normalen. Rekel mi je, da bomo prestregli ladjo, polno smrdljivih iztrebkov.*

JANA sname očala z nosu: *Zakaj me tako gledate?*

MIRO: *Ti ga gledaš! Buljiš vanj!*

RAJKO: *Kaj vam je?*

MIRO: *V redu! V redu! Gremo lepo kronološko skoz! Prideš v kajuto ...*

Jana telesno reagira na Mirovo tikanje.

RAJKO: *Vodja krova mi v naročje vrže harpuno in me vpraša, znaš s tem? Ne razumem, odgovorim. Ko odložim harpuno, vstopi kapitan in, ja, dobro se spomnim, brez besed mi v roke porine nož, podoben bajonetu s puške. Tam ga lahko vidite ... Vstane: Kje ste ga dobili, gospod kapitan? Sede.*

MIRO: *Nadaljuj, mornar!*

Oglasi se Janin telefon. Vsi se ozrejo proti njeni torbici. Buljijo vanjo, dokler se telefon oglašča z znano melodijo (Regiment po cesti gre). Ko preneha, si oddahnejo. Kot v nemi burleski.

RAJKO se zresni: *Rezilo ostro. Na obeh straneh enako. Glasno: 'Ta nož boš uporabil in ne harpune,' reče in me prijazno pogleda. 'To je ukaz,' še reče; samo gledam ga, ne odprem ust, bojim se ga, zakon je na njegovi strani.*

JANA si nadene očala: *Kakšen zakon?*

RAJKO: *O delovnih razmerjih.*

JANA: *Kaj pa je zdaj to?*

MIRO: *Mornar, a nisi rekel, da je vaša ladja tovorna.*

RAJKO: *Ni tovorna ...*

MIRO: *Je ali ni?*

DINO vzneseno: *Moja ladja je del vojne mornarice. V odredu večnamenskih plovil je spremljevalno plovilo bojne ladje. Da. Civilna je toliko, kolikor*

vojaška oblast dopušča, da na palubi veljajo civilno pravni zakoni. Zato mornar misli, da zanj velja zakon o delovnih razmerjih.

RAJKO: Če bi moje delo res nadzorovala vojska, se ne bi zgodilo to, kar se je.

DINO: Mornar, nimaš prav.

RAJKO: Imam! Na ladji je vladala železna disciplina!

DINO: Če bi se uprl in se skliceval na novi ali stari zakon o delovnih razmerjih, bi jaz disciplino ublažil, tvoje osebne polomijske pa sploh ne bi bilo. Ker si poslušen, si se avtomatsko znašel v situaciji, ki je narekovala ...

JURKO: Poslušen?

RAJKO: Izpolnjujem naloge in ukaze. Konec koncev sem vojaška oseba.

MIRO: Lahko to dokažeš?

RAJKO: Seveda lahko. Seže v žep: Tu je moja vojaška izkaznica in tu je še kopija delavske knjižice, ki je sestavni del moje delovne pogodbe.

MIRO malo zahrope: Kadit sem nehal ... Kapitan, pojasnite to dvojnost!

DINO: Mornar Rajko Krznarič je pomešal pojme. Očitno je, da na ladji opravlja tako delo, ki izhaja iz civilno pravne zakonodaje, lahko bi celo rekel, da je pod ingerenco zakona o delovnih razmerjih, ki ga pozna cela država. Ker pa je moja ladja del mornarice, nosi vojaško izkaznico. Ta dokument ga opredeljuje kot vojaka; vojaška izkaznica je dokument, ki ga na osnovi zakona o obrambi mora nositi vsaka vojaška oseba. To je dvojnost našega poklica.

RAJKO: Vse to ni res! Ladja Imperial je razbojniška ladja, nobene zveze nima z mornarico! Kaj me tako gledate?

MIRO: Nadaljuj, mornar Rajko Krznarič!

RAJKO migne z glavo proti mizi: Ko sem nož odložil na mizo vodje palube, je kapitan Dino Dragar zakričal vame, mornar, če ne primeš bajoneta, te bom lastnoročno vrgel s krova! Ukaz sem spoštoval, vzel bajonet v roke in čakal. S tem bajonetom boš skočil v vodo, je nadaljeval kapitan, in opravil nalogo, ki jo mora ladja Imperial po nalogu Visokega predstavnika Zavezniških sil. Zavezniških sil? sem se začudil. Da, je odgovoril kapitan, na morju mora vladat red. Premolk. Bajonet sem držal v roki kot kak božji vrtalnik, s katerim mislim izvrtat luknjo v nebo. V Sibiriji bi tak nož častili na vse možne načine: rezali popkovnico, ga polagali v grob, poslali v vesolje, pomakali v mleko in med ... Atu in mami bi ga moral poklonit; če bi bil bajonet pri njima, nihče ne bi stopil na njuno dvorišče. Z veliko vremo: Je to posneto?

Jana prikima.

RAJKO stegne vrat, si popravi majico in se zagleda v bajonet: Kapitan je stopil k steni, na kateri je visel zemljevid morij in velikih jezer tega sveta. S prstom je pokazal položaj, v katerem smo pluli ...

DINO: Da ne bo pomote, pluli smo z dovoljenjem pomorskih oblasti. Drugače ne gre.

RAJKO: Potem se je kapitan zamislil in pred zemljevidom sam sebi rekel, nove karte moram vreči na mizo.

DINO: To ni res!

RAJKO: *Seveda je! Potem ste mi pokazali rdečo piko na zemljevidu, tukaj je čoln, ki ga moramo onesposobiti, ste rekli, v njem niso ljudje, v njem je banda, ki jo vodi sam črni hudič ...*

DINO dvigne desnico in jo usmeri proti Rajku: *Tega nisem rekel, mornar!*

JANA krene proti Dinu: *Ne prekinjajte ga, naj pove do konca. Zadnjič vas opozarjam!*

DINO: *Ne more fant blebetati neumnosti!*

RAJKO: *Kako da ne? Rekli ste, gospod kapitan, da bando na morju vodi neki Ibrahim ...*

DINO: *Končaj, mornar!*

JANA vsem obrne hrbet in stopi na rob prizorišča: *Vi tudi, kapitan! Vsi smo končali ... V mestu Alep je živel vrtnar, ki je imel sinka Ibrahimčka ... Poznate zgodbo? S televizije ...*

MIRO odkima: *Povej!*

JANA z vso subtilnostjo, ki jo premore: *Očka in sinek v tem opustošenem mestu živita od svoje skromne vrtnarije. Vrt je sredi ruševin in kamnite puščave. Pravo vrtnarijo imata; oazo, v kateri gojita rože in zelišča; rožmarin v konzervnih škatlah, žafran v dozah za zdravila, baziliko v gumah, žajbelj v vojaških čeladah, lovor v plastenkah; po njune rdeče in bele vrtnice hodijo ženske, ki rože nosijo domov ali na grobove svojih mož in sinov in hčera. Ibrahim nima mamice. Ubila jo je bomba. Vrtnarija pa kljubuje in kljubuje: edina zelenica v mestu in vse kaže, da postane čudež tega milijonskega prebivališča. Ibrahim in njegov očka sta iz dneva v dan boljše volje. Na njuna obraza se prikrade smeh in prav ta smeh pomaga vrtnicam in rožmarinu, žafranu in baziliki, da dišijo, cvetijo in rasejo. Potem se zgodi: očeta in vrt raznesejo bombe. Ibrahim ostane sam. Premolk.*

Enajstleten deček vsak dan obišče pokopališče. Kaj bi dal za vrtnico ali rožmarin, da bi ju položil na očetov grob? Kaj bi dal, da bi lahko danes nekje sédel v čoln in z njim odplul daleč proč od svojega opuščenega vrta? Premolk. Tako lep deček. Tako nežen in nebogljen. Tako čuten in močan. V njegovih očeh radost. Mogoče zlagana. Na njegovih licih optimizem. Mogoče narejen. Pogled svetel in globok; preveč globok, da bi lahko bil dečkov. Presunil me je – ta deček, ki je komaj začel molit in oboževat preroka. Ki je komaj zaznal lepoto rože in mehko maminega dotika. Ki svojih solz še ni čutil. Ker je otrok, ker je ... Skloni glavo in se obrne proti zadnji steni. Premolk. Se obrne k Rajku: Si predstavljate, mornar, da je deček iz Alepa sédel v gumenjaku, ki ste ga vi potopili?

RAJKO: Ne, ne, to ni mogoče! Alep je predaleč. Vaš sinek je še zmeraj tam. Mi smo potapljali črnuhe ... Ups, oprostite, to niso moje besede, na ladji smo vsi tako govorili.

DINO ostro: Cenene provokacije!

RAJKO s povišanim tonom: Kaj bi storili vi, če bi dobili tak ukaz, kot sem ga jaz?

DINO: Ne sprašuj, nisi pooblaščen oseba, ne moreš govorit o ukazu. Kapitan sem jaz, razumeš!

JANA Rajku: Zakaj so vas ujeli?

RAJKO: Zaradi bajoneta.

JANA: Kdo vas je zasačil?

DINO: Ne piše v poročilu?

JURKO: Nič ne piše! Popeni: Poročilo vas čisto nič ne briga! Kako si drznete? Ostro: Kdo vas je izdal?

DINO: *Piše! Piše! Poročilo je sestavni del tega zasliševanja. Tudi vi ste noter! Izločit vas bi morali!*

MIRO: *Odgovorite na vprašanje, kdo vas je izdal?*

DINO: *Mornar Rajko Krznarič! On in njegov bajonet. Nanj je vgraviral letnico in ime naše ladje. Za drobiž si to naredil, za drobiž potapljal čolne!*

RAJKO zavpije: *Nisem!*

MIRO poseže: *Seveda si! Kot po tekočem traku si jih luknjal.*

RAJKO: *Nisem! Popravi: Samo enega! Je to jasno?*

JURKO: *Lepo vas prosim, gremo po vrsti. Kdaj vam je kapitan ukazal, da skočite v vodo in preluknjate ladjo.*

RAJKO: *Tisto ni bila ladja, ampak gumenjak. Na njem se je gnetlo več kot sto ljudi; otroci, ženske, moški, med njimi invalid na vozičku ...*

JURKO: *Kapitan je rekel, da mora na morju vladat red. Kaj je mislil s tem?*

RAJKO: *Kaj je mislil? Po premisleku: Ne vem, rekel je, bande brezbožnikov ne smejo srfat sem in tja in ilegalno vstopat v države Zavezniških sil. Ti ljudje, ta drhal, ki se množi kot ščurki, se mora vrnit domov v svoje kolibe, treba jih je prestrašit že na oni strani morja. Mi smo na pragu izumrtja, oni pa na veselem izletu v prihodnost, je vpil, drhal, ki širi bolezen in kriminal.*

JURKO: *Kaj je ukazal kapitan?*

RAJKO: *Da smrdljive črnuhe spustimo čisto blizu, jaz z druge strani skočim z ladje in z bajonetom preluknjam čoln. Potem se vrnem in Imperial mirno odpluje proč. Vodja krova lahko to potrdi.*

JANA: *Koliko je bilo žensk v tistem čolnu?*

RAJKO: *Dvajset, mogoče trideset.*

JANA: *Invalidov?*

RAJKO: *Sem povedal, opazil sem enega.*

JANA: *Otrok?*

RAJKO: *Polovica. Punčke ne smejo na Zahod, je rekel kapitan.*

JANA: *Koliko moških?*

DINO: *Ne odgovarjaj, mornar, oteževalna okoliščina zate. Zakon o obrambi si poteptal.*

JANA: *Bla, bla, bla ... So bili tudi stari ljudje?*

Rajko prikima in ostmi, ko se v snopu svetlobe, ki prodira skozi krake ventilatorja, pojavijo posnetki mrtvega dečka na obali Egejskega morja in dečka iz reševalnega avta, ki je doživel bombardiranje Alepa.

MIRO vstane in se z rokami na hrbtu sprehodi okrog Dina: *Si predstavljate, da so v čolnu vaši otroci?*

DINO: *Tistih otrok ne morete primerjati z mojimi ...*

MIRO: *Zakaj ne? Ker jih nimate?*

DINO: Zakaj? Zato ker je potopljeni gumenjak simbol novega sveta. Gumenjak ni simbol mrtvih, ampak opomin tistim, ki hočejo uničiti moj in vaš svet. Lahko sem bolj natančen. Vsi potopljeni gumenjaki nosijo sporočilo: obračun med nami in njimi. Tisti, ki prihajajo čez morje, želijo pri nas čez noč postati slavne osebnosti, slavne brez sočutja in znanja, brez odličnosti in ponižnosti. Kaj bomo s takimi? Skoz zobe: Naj jih morje pogoltne!

Trojica zasliševalcev se spogleda.

MIRO: Citirate samega sebe. Potrka po mapi: Pred preiskovalnim sodnikom ste nakladali isto. Samo slepomišite.

RAJKO se zaziblje na stolu: Zakaj niste vi skočili v vodo, gospod kapitan, in preluknjali tisto gumo?

JANA kot prerojena: Dobro vprašanje? Kaj bi naredili, gospod kapitan?

DINO: Da. Ubogal bi, kaj pa drugega?

JANA: In ubili sto petdeset nedolžnih ljudi.

DINO: Kako veste, da so nedolžni? Dvigne glas, zagrozi: Kako veste, da so nedolžni?

JURKO se premakne na stolu, pade reklec na tla: Dokler niso krivi, so nedolžni. Ozre se nazaj, vstane in reklec spet skrbno obesi.

DINO: Spet floskula, ki ni ne tič ne miš. Da. Poglejmo tega vašega Ibrahima! Njegova usoda ne spada sèm; mulo je z drugega sveta. Če me razumete. Vaš fantek ne bo sedel v nobenem čolnu. Kolikor jaz poznam tamkajšnji svet, mulo že zahteva odškodnino za uničeni vrt. Njegov stari je kriv za njegov beden položaj, ne jaz ne vi! In če dovolite ...

MIRO, dvigne desnico, odločno: *Nakladate! Nato poizveduje: Zakaj ste ročno luknjali čoln? Zakaj ga niste preluknjali z nekaj streli? Lažje delo. Se umakne in sede.*

DINO: *Ukaz se je glasil: potopiti brez enega samega strela.*

MIRO: *Zakaj?*

DINO: *Ne sanja se mi - zakaj? Jaz bi ga potopil z rafalom ...*

MIRO: *Rafalom? Oboroženi?*

DINO: *Da. Z mitraljezom in topom. Jaz in častniki s pištolami.*

MIRO: *In vi bi mirno streljali, kapitan; streljali ljudi, ki vam niso skrivili lasu, še pozdravit vas niso utegnili.*

DINO: *Da. Midva bi morala stat pred zasliševalci najvišjega ranga, ne pa v neki zahojeni luknji pred provincialnimi zasliševalci!*

MIRO: *Vajin dosje so spisale kronane glave, gospod kapitan. Vama bodo sodili tu, ne na Luni. Je to jasno? Premolk. Kapitan, soodgovorni ste za tragedijo! Postavili ste se v vrsto največjih zločincev proti človeštvu. Težko bom pristal na tezo, da je mornar Rajko Krznarič glavni krivec katastrofe.*

DINO: *Spoštoval sem ukaz, ki sem ga sprejel od nadrejenih.*

JANA: *Če bi vam zdaj rekla, skočite ...*

JURKO: *Z mize na bajonet ...*

DINO: *Dajte no, ne bodite naivni. Preudarno: Jaz živim od ukazov. Vi bi morali to razumet. In ne samo to! Vedet bi morali, da nisem zločinec. Če me*

bo sodišče eventualno razglasilo za zločinca, bom terjal, da sem vreden večjega spoštovanja kot utopljeni. Ne pozabit, ta človek, ta mornar, odgovoren za privez moje ladje, je v večjem govnu kot jaz. Ker je, predlagam, da mu pomagamo. Ne izgublajte časa z mano.

JANA s svojim: Bla, bla, bla ... Najprej ste mu nagnali strah v kosti, zdaj bi mu pomagali. Krasno! Pol človeštva životari s tako pomočjo. Premolk. Se ozre na Mira in Jurka: Če sem odkrita, tudi moji starši živijo čisto drugače kot nekoč: včeraj so se bali pomanjkanja, danes izobilja, jutri tistih, ki prihajajo z morja, pojutrišnjem ... Jaz se ne bojim nikogar ... Premolk. Kaj pa vem, koga se bojim?

DINO: Da. Strah je močno orožje. Že njegov odnev preglasi hrup niagarskih slapov. Jaz strah spreminjam v pogum. Ne kaznujte me za to ...

JANA: Z vami je težko, zmeraj najdete izhod v sili.

DINO: Lahko dobim kozarec vode?

MIRO avtoritativno: Ne! Rajku: Nadaljuj!

RAJKO: Gumenjak se je potapljajal celo večnost. Ujel me je vrtinec, ki ga je povzročil zrak, ki je bruhnil iz gume. Ni me vrglo proč, prisesalo me je na ledeno gumo in me ni spustilo. Zraka nisem imel veliko. Vrtelo se mi je. Ko sem se končno odlepil od čolna, sem opazil ljudi, ki so popadali v vodo. Sami čudaki. Ženske v dolгих črnih kiklah, moški večinoma bos in vsak je mahal s telefonom. Še v vodi niso dali miru s tem hudičem! Sigurno so na kakšni aplikaciji iskali izhod iz vode ali pa uro plavalnega tečaja. Naglo sem se umikal, nisem jih želel videt od blizu, plaval sem okoli ladje in komaj izplaval. Zgrabil sem lestev, ki so jo v vodo potisnili mornarji, in se po klinih povzpel na palubo. Ko sem prišel gor, sem stekel na drugo stran in videl, da gumenjaka ni več; slišal sem krike in spet videl utapljajoče ... Premolk. Čez nekaj časa je kapitan ukazal, naj se ladja

umakne. Pod nami so zaropotali stroji in odpluli smo proč, daleč proč, proti vzhodu, potem proti severu.

JURKO: Kaj pa orodje, mornar?

RAJKO: Zapičil sem ga v gumo in ga tam pustil.

JURKO: Za dokaz?

DINO: Še en udarec pod pasom!

JURKO: To je dejstvo ne pa udarec pod pasom! Odloži mapo in potežka nož: Za take, kot sta vidva, bi morala delovat nagla sodišča, zob za zob ...

MIRO dvigne glas: Kapitan! Se potrka po prsih: Moj človek pravi, ne poslušaj ga, ne dovoli zajebancije!

Dino zamahne z roko.

RAJKO: Naša ustava v 34. členu določa, da ima vsakdo pravico do osebnega dostojanstva in varnosti. Vstane in takoj sede: Dobro, dostojanstvo, ne vem, kaj je, vem pa, kaj je varnost. To ustavno pravico sem izrekel kapitanu, ki me je grobo zavrnil in zahteval, da izpolnim ukaz.

JANA začudeno: Vaša izobrazba, Rajko Krznarič?

RAJKO: Moja? Poklicna šola. Trgovec sem – zakaj?

JANA: Nič, nič ... Kaj imate v mislih, ko rečete varnost?

RAJKO: Kaj imam v mislih? Da se ne poškodujem, da ne crknem med nalogo, ki mi jo naloži predpostavljene. V zadnji sem ...

DINO: Ne bodi smešen, Rajko Krznarič. Ti si živ!

RAJKO: *Nisem.*

DINO: *Da. Nisi. Strese z glavo, kot da bi bil v transu: Če se sklicujem na 16. člen ustave, v katerem je zapisano, da se človekove pravice in temeljne svoboščine smejo razveljaviti ali omejiti le za čas trajanja vojnega ali izrednega stanja - in moja ladja je bila v situaciji, ko so vladale posebne razmere - res nisi živ.*

MIRO: *Zanimivo! Jani in Jurku z rahlim ponosom, malo strese z glavo: Najbrž ne vesta, da je prav naš preiskovalni urad prvi opozoril na to neskladje. Ustavnemu sodišču sem poslal predlog za spremembo obeh členov. Nesporno je, da so si dejstva nasprotujoča, oba člena drug drugega onemogočata, da ne rečem izključujeta. Ustavna presoja ...*

JURKO vstane: *Si samo zato študiral pravo?*

JANA: *Prosim! O čem govorita?*

MIRO: *Si gluha?*

JANA: *Nisem - in ti to dobro veš!*

MIRO: *Če že preiskujem in zaslišujem ljudi, ki imajo take in drugačne grehe, je najbrž prav, da sem pri tem dosleden. Sicer ne bi bil, kar sem.*

JANA: *Pustimo privatne stvari!*

MIRO: *Privatne?*

JANA: *Ja. Doslednost je in ni vrlina. Namesto dosleden bi raje uporabila spreten. Vzvišeno: Gospod Rajko Krznarič, nadaljujte!*

MIRO: *Počakaj! S tresočo glavo: Ustavna presoja - če bo uspela - ne bo rešila nikogar od vaju. Šele z radikalno spremembo ustave je mogoče računat na uspeh. Ampak takrat bo eden od vaju že strohnel v zaporu. Premolk. V času študija sem pisal o vojaškem pravu. Zakoni in ustava bi morali upoštevati sporna vojaška vprašanja, a ne samo ugovor vesti, ampak tudi upor proti vpoklicu, nasprotovanje vojaškim ukazom, streljanju civilistov, miniranju in tako naprej.*

DINO: *Študij vam je očitno spodletel, drugače ne bi gnili v tej luknji.*

MIRO: *Ja. Moj stari, ki je bil vojaški notorični čistun, je poteptal vse, kar sem posadil. Zato sem tu, kjer pač sem. Prime bajonet: Sta kdaj pomislila, gospoda, da vaju - tudi kot vojaka - čakajo sodišče, civilni proces, obsodba, huda kazen? Počasno gnitje?*

RAJKO: *Jaz sem.*

MIRO odloži bajonet: *Kaj pa vi, kapitan?*

DINO: *Nisem. Dejanje moje posadke je zunaj vašega razmišljanja in presoje. Dvigne glas: Če moj vojak, moj delavec, moj podrejeni ne bi uničil čolna, bi bile izgube mnogo večje; nimate pojma, koliko nedolžnih ljudi bi lahko umrlo. Še glasneje: Dajmo to na vago! Teroristi ali nedolžni civilisti. Dajmo!*

Miro se zareži.

JANA: *Nič ne bomo vagali, nismo na tržnici! Vaša trditev, da so bili ljudje v čolnu teroristi, je nepremišljena. Najprej so bili ljudje.*

DINO: *Da. Vse kaj drugega kot ljudje. Glasno: Mislite, da so se Zavezniške sile zmotile; mislite, da so mi izrekle napačen ukaz, da so me samo preizkušale, preizkušale mojo lojalnost? Dajte no! Dajmo na vago čoln, na*

katerem je bilo sto petdeset zločincev, in pristanišče, v katerem je lahko več tisoč nedolžnih ljudi!

JURKO: *Nedolžnih, ja. Vzame škatlico cigaret iz notranjega žepa suknjiča, izvleče cigareto in jo vrti med prsti, zase: Takih ni več.*

JANA Dinu: *Ne sklicujte se na nedolžne ljudi!* Miru: *Dajmo, razčistimo, kdo in kaj so Zavezniške sile?*

RAJKO: *Tudi mene to zanima.*

MIRO: *V poročilu ...*

JURKO: *Pusti poročilo! Dvigne cigareto, jo pokaže Miru in ponese k ustom.*

MIRO odkima: *Zavezniške sile so izmišljene. Kaj pravite, kapitan?*

DINO: *Niso. Njihov sedež je v Trstu.*

MIRO navdušeno: *Trst! Trieste provincia imperiale! Miramare in casade! Moja mama je Tržačanka! Z mojim očetom se je na skrivaj srečevala v pristanišču, v coni A, kjer so mešetarili Angleži; mešetarili s strahom, ki se še danes ni polegel, čeprav je nanj padlo veliko prahu ... Kapitan, tudi vi poznate Trst. Vaša mama ... Vaša mama, ne ravno ona, njeni bratje so bili med vojno tržaški hujskači. Proti Slovanom. Dvigne mapo: Vzklikali so, da so Slovani na nižji razvojni stopnji kot najmanj razvita afriška plemena.*

DINO: *Z vami ne mislim obujat spominov.*

MIRO: *Jaz tudi ne. Premor. Kaj je z vajinimi Zavezniškimi silami?*

RAJKO: *Ne vem! Vem pa, da je ladja Imperial zasebna; v lasti kapitana in nekaj lastnikov, ki jih ne poznam.*

DINO: *Kdo ti je dovolil, da govoriš neumnosti. Da. Tukaj jih lahko ...*

JANA: *Tudi vam ne dovolimo, da se norčujete iz nas! Komplex večvrednosti, gospod kapitan, vas je uročil na napačni strani možganov. V drugih ljudeh vidite samo golazen.*

DINO: *Take insinuacije vas bodo drago stale, vodijo naravnost na sodišče. Poravna uniformo: Zakaj mislite, da sem sèm prišel uniformiran? Zaradi vašega cirkusa?*

JURKO: *Ja. Zaradi našega cirkusa, gospod kapitan! Spet dvigne cigareto proti Miru.*

MIRO odkima: *Cirkus Nazionale Togni. V Trstu je lepo prosperiral. Moja mama je v njem prodajala karte. Moj stari jo je zaradi tega skoraj zapustil ... On črnogorski partizan v coni B, ona cirkusantka v coni A – to ni šlo skupaj – ljubezen pa nima meja ... Prikimava, pogleda Jano: Po mami je moj priimek ... Se milo nasmehne: Mene takrat še ni bilo ... Kapitan, kaj so bili tvoji starši? Tudi cirkusantje? Mamin starejši brat je bil pajdaš Colottijeve bande v Trstu in ta je bila povezana celo z reškim perfektom Hesto. V Trstu je vaš stric 23. aprila 1944 v ulici Ghega skupaj z nacisti obešal partizane. Drži?*

DINO: *Ne bom odgovoril na to vprašanje!* Jani: *Kot stranka v postopku imam že zdaj, v fazi preiskave, pravico do uporabe ustreznih pravnih sredstev na pristojnih institucijah. Mirno vas lahko tožim.*

JANA: *Vem, kaj govorim; vem, kaj lahko naredite z mojimi besedami. Nič, kapitan Dino Dragar! Nič!*

DINO: *Da. Ko bom materializiral vaše besede, boste govorili drugače.*

MIRO dvigne glas: *Materializiral? S petimi milijardami, ki jih ti in tvoji kompanjoni po celem svetu nagrabite vsako leto? Se zavedaš, da je ta denar strahotno umazan in da ga perete tudi pri nas? Dvigne mapo: Dokazi so tu!*

JURKO: *Denar povezuje sprte in potrte.*

DINO: *Kaki dokazi! Mene ne zanimajo, jaz sem na strani oblasti. Zastoka: Slabo mi je. V tej luknji ni zraka, kozarec vode, prosim!*

MIRO: *V redu, v redu. Prekinjam zasliševanje Dina Dragarja in Rajka Krznariča v zadevi Ladja Imperial. Ura je 10.44. Ponedeljek, 24. avgust 2015.*

Jana zapusti prostor. Ko se vrne s plastenkami vode, Miro ugasne snemalno napravo. Jurko prižiga cigareto. Zasliševalci se umaknejo iz prostora, ostaneta zaslišanca.

Dino in Rajko odpreta plastenki in pijeta. Ventilator se zavrti z nekaj več obratov.

RAJKO: *Ups, je mrzla. Za zelišča v Alepu! Se nasmehne, nato zresni: A še snemajo? Od zunaj, mislim? In naju gledajo?*

Dino prikima.

RAJKO: *Mislijo, da se bova stepla za bajonet?*

Dino skomigne z rameni.

RAJKO: *Rezilo je ostro ko hudič, gladko gre skozi kožo ...*

Dino prikima.

RAJKO: *Zakaj ne govorite? Snemalne naprave? Ker sem jaz idiot?*

Dino prikima.

RAJKO: *Bo zaslišanje dolgo?*

Dino prikima in na dušek spiše plastenko vode.

RAJKO: *Ups, to pa je bila žeja vladarja sodnega dne.*

Dino prikima.

RAJKO suvereno: *Jaz sem se dobro pripravil na zasliševanje. Zasliševalci so najprej prijazni, potem pa nesramni in nasilni. V filmih sem videl. Ste že bili v takem dreku?*

Dino prikima.

RAJKO: *Kdaj?*

Dino skomigne z rameni.

RAJKO: *Zakaj?*

Dino dvigne sredinec desne roke.

RAJKO: *Tisti deček ... Je bil na ladji?*

Dino prikima, stegne noge in roke ter globoko zadiha.

RAJKO: *Bom potegnil kratko?*

Dino prikima.

RAJKO: *Pa vi?*

Dino skomigne z rameni.

RAJKO: *Vi ste ukazali.*

Dino odkima.

RAJKO: *Zavezniške sile?*

Dino odkima.

RAJKO: *Mislite, da vedo, kdo vam je ukazoval?*

Dino prikima.

RAJKO: *Me lahko obsodijo?*

Dino prikima.

RAJKO: *Ups, zapor do konca življenja? Naj pričam po resnici?*

Dino prikima, nato naglo odkima.

RAJKO: *Koliko let bom gnil v zaporu?*

Dino skomigne z rameni.

RAJKO: *Več kot deset. Ima tak zločin sploh kako vrednost?*

Dino prikima.

RAJKO: *Boga se bojim. Dobro ve, kaj delam.*

Dino prikima.

RAJKO zavpije: *Ne bom zdržal!* Umirjeno: *Strah me je. Bojim se Boga, da mu ne bom hvaležen. Mi boste stali ob strani?*

Dino odkima.

RAJKO: *Sem si kar mislil. Zakaj so naju pustili sama?*

Dino skomigne z rameni.

RAJKO glasno: *Da bi vas na gobec brez prič?* Se približa mizici, se dotakne noža in ga dvigne k svojim očem. *Vam ga zarinem, kapitan?*

Dino odkima.

RAJKO odloži nož: *Ne bom ga. Kaj pa vi? Večja baraba ste od mene ... Se vnovič dotakne noža, Dinu obrne hrbet; videti je, kako dvigne nož z mize, si ga nastavi na trebuh in nalahno z obema rokama pritiska nanj: Jaz sem človek, večji od vas, boljši od vas, čeprav sem pobil toliko ljudi ... Se je kdo rešil?* Se obrne, glasno in grozeče proti Dinu: *Niste dovolili, da bi se kdo rešil.* Zavpije: *V roke ste mi porinili bajonet, čeprav ste vedeli, da je tudi hladno orožje v rokah posadke prepovedana roba na ladji. Vi ste to vedeli! Nikoli ne bi smel prijet vašega noža!* Zakriči: *Nikoli! Ste res verjeli, da lahko z drobižem kupite vsakogar?*

Dino prikima.

RAJKO: *Res mislite, da so oni z gumenjakov slabši od nas?*

Dino prikima.

RAJKO: *Niso! Iste kurčeve riti so ko mi ... Ampak oni so nasrkali, mi pa ne, to je razlika.* Umirjeno: *Macola, ki je udarila po njih, je zadela točno v sredino, če bi zgrešila, bi nasrkali tudi vi. Je tako?*

Dino odkima.

RAJKO: *Trmasti ste ko ... Sede.*

Dino se nasmehne.

RAJKO: *Kaj pa milijarde? Obstajajo?*

Dino prikima.

Vstopijo zasliševalci. Drug drugemu se nasmiha. Jurko neprižgano cigareto vtakne v žep svojega reklca. Ko sedejo, Miro vklopi snemalno napravo, vzame svinčnik z mize in si ga zatakne za uho. Ventilator spet z nižjo frekvenco obratov.

MIRO si ogleduje nož: *Sem vedel ... Kdo se ga je dotikal?*

RAJKO: *Jaz!*

MIRO: *Zakaj?*

RAJKO: *Kar tako, brezveze, oprostite ...*

JANA: *Zakaj me tako gledate?*

RAJKO: *Kako?*

MIRO: *Nadaljujemo zaslišanje v zadevi Imperial. Ura je 11.07. Pogleda Jano: Izvoli!*

JANA se sprehodi okrog zaslišancev: *Od vaju nismo izvedeli nič novega. Očitno je, da sta se izjav iz preiskovalnega poročila naučila na pamet. Edina novost je sklicevanje na ustavo. Moram priznat, da je zanimiva tudi*

zame, sploh zato, ker nisem vedela, da šefa tega zasliševanja zanimajo iste teme kot vas, Rajko Krznarič. Ta trenutek ustavna debata ni pomembna. Meni se zdi bolj važno, da izvemo, kakšno vlogo v zadevi Imperial ima kapitan Dino Dragar? Ampak ... Dvigne kazalec desne roke: Sklicevanje na ukaze nekih kvazi Zavezniških sil me zanima prav toliko kot lanski sneg. Gospod kapitan, povejte, ali obstajajo pisni ukazi vaših nadrejenih? V poročilu jih ni.

DINO: Seveda jih ni. Ne obstajajo, spoštovana gospa. Ukazi so bili ustni. Preden je moja ladja odplula iz pristanišča Porto Vecchio proti Lampedusi, je Imperial obiskal predstavnik Zavezniških sil, visoki častnik Giuseppe Conti s svojim pribočnikom in mi izrekel ukaz o potopitvi čolnov.

MIRO potrka s svinčnikom po mizi: Čolnov, rekli ste čolnov. Uporabili ste množino.

DINO: Da. Tako je rekel, potopit bo treba čolne, ki so polni hudičev.

JANA: Hudičev?

RAJKO: Vsi smo uporabljali ta izraz, tudi navadni mornarji. Kar prijel se je ... Tako kot smrdljivci.

DINO: Dovolite, izrazi so se prijeli zato, ker nam je iskanje in reševanje ilegalcev šlo na živce. Gre za težaško delo, neprijetno, razumete, v čolnih so mrtvi, ranjeni, vse je umazano, strašno smrdi; včasih smo našli čoln, v katerem je bilo več krvi kot vode, več mrtvih kot živih, več dreka kot hrane, več ...

MIRO: Pri Contiju smo ostali. Kaj je bilo z njim?

DINO: Da. Conti mi je naročil, da bo tistega dne veljal ukaz, ki bo prišel z vrha Zavezniških sil. Povedal mi je, da je pred Imperialom proti jugu izplulo devet italijanskih bojnih ladij, ki imajo enake naloge kot mi. 'In

kake so te naloge?' sem ga vprašal. Conti se ni obotavljal, kar direktno se je izrazil, z dlanjo je nakazal rezanje vratu. 'Gumenjake, ki jih danes srečamo v italijanskih vodah, bomo brez pardona preluknjali,' je bil oster, 'begunske in tihotapske.' 'Ima kak pisni ukaz o tem,' sem ga vprašal. 'Ne potrebujete ga,' je odgovoril, 'jaz sem vaš garant, jaz sem nadrejeni in moj ukaz je zakon,' je rekel in mi dal vedeti, da misli resno. Potem cinično: A ni britanski premier od Bruslja zahteval, da se množico ljudi ustavi že na morju?

Jurko stopi k Miru in mu mrmra na uho. Miro prikima. Ko se Jurko vrača k svojemu stolu, se ustavi pred ventilatorjem in s svojo postavo poskuša prekiniti svetlobni snop, v katerem je mogoče videti begunske čolne na odprtem morju.

MIRO opazuje Jurka: *Zakaj tega gospoda Contija ni v poročilu?*

DINO: *Mene sprašujete? To ni moja stvar.*

JURKO: *O, pa je! Provocira: Ste eksekutor, dokazov o izvrševanju eksekucije pa nimate. Kako zdaj? Sede.*

DINO: *Ste bili vojak?*

JURKO: *Bil. In?*

DINO: *Nadrejeni v vojski je pač nadrejeni. Če ni pisnih ukazov, so ustni. Ustni so bili in razložil sem vam, kdo in kako jih je posređoval. Kaj mislite, da bi morali svetovni javnosti po fejsbuku trobit, kake so naše naloge? Tihotapci ljudi in orožja so non stop na preži. Na vseh obalah so podzemni prisluškovalni terminali s teleskopi alla Hublle - če veste, kaj je to?*

JURKO stegne noge: *Ne vemo. Kje je zdaj ta Conti?*

DINO posnema Jurka: *Mene sprašujete?*

JURKO: *Vas!*

DINO: *Nazadnje je bil v Trstu. Kje je zdaj, ne vem.*

RAJKO: *Če smem?*

JANA: *Izvolite!*

RAJKO: *Naš Imperial je civilna ladja ...*

JANA: *Z vojaško posadko.*

RAJKO: *Ja. Dvojna vloga nam ni v čast. Cela posadka ve, da so akcije na morju pripravljale neke izmišljene Zavezniške sile in da smo zaradi te laži usrani vsi mornarji. Kapitan je pobijal na lastno pest!*

DINO: *Drži gobec, mornar! Očitno midva ne govoriva istega jezika.*

JANA zaploska: *Ne morem verjet, kako kruti ste, kapitan!*

DINO: *Da. Na epilog pa pozabljate, gospa?*

JANA: *Epilog?*

DINO: *Da. Gumenjak je bil poln razstreliva.*

MIRO dvigne mapo in jo spusti na mizo: *To vemo iz poročila. Ne vemo pa, če bi ga razneslo?*

DINO: *Spet vas sprašujem po epilogu?*

MIRO: *Po kakem epilogu, gospod kapitan?*

DINO se udobno namesti na stolu: *Da. Ko so preiskovalci iz morja potegnili gumenjak - seveda so najprej poskrbeli za dostojen prevoz trupel - so zazijali. Na njem je bilo toliko streliva, da bi lahko v zrak vrgli pristaniško mesto. Si predstavljate? Invalidski voziček je bil tempirana bomba. Obstajajo zanesljivi dokazi, da so z gumenjakom pluli tudi teroristi. Po izkrcanju bi razstrelili plovilo in pobili vse, ki bi se nahajali v njegovi bližini. Tega si ne izmišljam, to piše v poročilu.*

JANA: *Pustimo poročilo! Poročilo je eno, dejstva drugo.*

DINO: *Ni res! V poročilu so slike in risbe o tem. Invalidski voziček je bil privit na dno čolna. Preiskovalci so našli elektronska tipala, ki reagirajo na težo. Ko bi banda zapustila gumenjak, bi počilo. Manj teže, hujša eksplozija! Razumete? Gre za patent, ki ga teroristične sile še niso uporabile. Vam je seveda čisto vseeno, če bi eksplozija z zemljo zravnila kako pristaniško mesto. In koliko ljudi je v teh mestih? Na tisoče! Utiša glas: V gumenjaku pa niti dvesto! Je razlika ali je ni?*

JURKO: *Samo malo. Mornar je rekel, da se je gumenjak potapljajal celo večnost. Zakaj ni že takrat eksplodiral?*

MIRO: *V poročilu je razlaga o tem ...*

DINO: *Da. Barabe so računale tudi na potopitev. Elektronska tipala v stiku z vodo ne reagirajo, v momentu so uničena. Skloni glavo in z roko s hlač pometa navidezne smeti: To zasliševanje je pod vsako kritiko ... Zase: Kreature ... Nimate pojma, kako so te podgane logistično podprte! Mirno rušijo zakone, vero in kulturo.*

JANA: *No, no, gospod kapitan, takale nestrpnost se nič kaj ne poda vaši obleki. Ali pač ...*

JURKO: *Conti! Na vrsti je Conti, lepo prosim!*

MIRO stopi k zadnji steni in se je dotika s svinčnikom: *V redu, v redu. Visoki častnik Conti vam je ukazal, da potopite čolne, ki jih boste srečali na vaši poti proti jugu. Ste ukaz prenesli naši strani? Sta ministrstvo za obrambo in štab Naše vojske vedela za vaš manever?*

DINO: *Seveda sta.*

JURKO: *Tega dejstva ni v tem poročilu. S kazalcem potrka pa zajetnem spisu.*

DINO: *Častnik za zvezo je sekretarju za obrambo in štabu Naše vojske posredoval ukaz, ki sem ga dobil od Contija. Dobili smo odgovor: Nadaljuj akcijo!*

JANA: *Kaj?*

DINO: *Odobrili so nam akcijo. Dokaz je v poročilu.*

MIRO: *V tem poročilu ga ni. S kazalcem se dotakne prsi: In moj človek sprašuje, imate vi drugega?*

DINO: *Nimam. V Imperialovi elektronski pošti ga boste našli.*

MIRO se vrne k mizi in sede: *V redu. V redu. Če odgovor obstaja, bo zadeva Imperial ad acta.*

JURKO: *Če me spomin ne vara, je v poročilu res neki namig o obstoju elektronske pošte.*

MIRO zamahne z roko proti Jurku: *Očitno je, da je Conti odločilna oseba tega zaslišanja in sploh cele zadeve, zaradi katere smo tu. Dinu: Sodišče bo od vas zahtevalo dokaze - upam, da vam je jasno - kaj boste odgovorili.*

DINO: *Nič lažjega. Od sodišča bom zahteval, naj ga privedejo in zaslišijo kot pričo. Admiral Conti je samo eden.*

JURKO: *Vi, Rajko Krznarič, poznate tega admirala?*

RAJKO: *Ne. Kapitan je o njem govoril, preden smo izpluli iz Trsta.*

MIRO: *Kaj vam je rekel?*

Jana takoj reagira na vikanje.

RAJKO: *Da gremo v neko akcijo, da so z nami Zavezniške sile, da ima ukaz italijanske vojne mornarice, da je govoril z visokim oficirjem iz Marine Militare Italiana ... Tega se spomnim. Takrat še nisem vedel za svojo nalogo.*

MIRO: *Si mislim ...*

JANA: *Spet smo v temi. Imamo človeka, ki ga nimamo. Obstaja ukaz, ki je izgubljen v vetru. Govorimo o dokazu, ki ni razumljiv. Sploh si ne morem predstavljat, kaj bo počelo sodišče s tem primerom? Kako bo ukrepalo? Kako kaznovalo?*

MIRO: *V redu, v redu. Ne smemo tako daleč naprej. Če bi mornar dosledno upošteval varnostne okoliščine, če bi njegov nadrejeni spoštoval njegove pravice, primera Imperial ne bi bilo.*

JURKO: *In lepo bi sedeli za šankom ... Super!*

MIRO: *Tole snemamo ... Ste dobili vodo?*

DINO: *Da.*

MIRO: *Pa vi?*

RAJKO: *Že davno. Na stranišče moram.*

DINO: *Jaz tudi.*

MIRO: *Jurko, pospremi ju! In ne kadi na hodniku!*

Jurko odpelje mornarja in kapitana s prizorišča.

Zatemnitev.

Novo prizorišče. Hodnik. Nekje na steni napis 5. NADSTROPJE, NACIONALNI PREISKOVALNI URAD RS. Mimo napisa gredo Jurko, Dino in Rajko. Slednja odideta v stranišče, pred vrati ostane Jurko. Približuje se mu Mile v ponošeni svetli obleki in z aktovko v roki. Mile je petdesetletni tip manjše in debelušne postave.

JURKO: *Mile, kaj pa ti tu? V zate prepovedani coni?*

MILE vzvišeno, brez zadrege odvrne: *Neke dokumente iščem. Inkognito. Migne proti vratom: Kdo sta tipa? Nisem ju dobro videl, zgledata kot cirkusanta.*

JURKO: *Z ladje Imperial sta?*

MILE: *Ma ne? Ti delaš na tem primeru?*

JURKO: *Ja.*

MILE: *Ne bi smel.*

JURKO: *Zakaj ne?*

MILE: *V poročilo piše, da si ... Se ozira naokrog.*

JURKO: Vem, kaj piše. Vzame cigareto in jo potisne v usta. Kako pa ti veš, kaj piše?

MILE s prstom na ustnicah: Zadeva Imperial je v moji pristojnosti.

JURKO: Sodil boš? Nemogoče! Vpleten si.

MILE iz aktovke potegne list papirja in ga brezбриžno pomoli predenj: Predsednik sodišča se je tako odločil. Črno na belem. Na, lahko obdržiš ...

JURKO vzame list papirja, pogleda: To je noro!

MILE: A to, da ti sodeluješ v preiskavi pa ni?

JURKO: To je čisto nekaj drugega.

MILE: Ma ne?

JURKO: Bom pričal?

MILE: Če se ne bo razvedelo, ne boš.

JURKO: Kapitan je gobezdav.

MILE: Potem se pazi.

JURKO: Je še čas za izločitev?

MILE: Težko rečem, nisem preiskovalec niti operativec. Kdo še zaslišuje?

JURKO: Zaljubljenca.

MILE: Kako gre Mirotu? Še zmeraj isti? Ta človek bi se moral spremeniti ...

JURKO *prikima: Ustavo spreminja. V uradu bi se moral sprožit alarm ...*

MILE: *Njemu ne smeš vsega verjeti. Njegov videz vara. Kako daleč ste z zasliševanjem?*

JURKO: *Predaleč. Vrže cigareto na tla in jo pohodi.*

MILE: *Nerodna reč. Premisli, Jurko. Zapre aktovko in jo dvigne v pozdrav: Grem, nočem, da me tipa opazita. In kapitan, praviš, da je gobezdav, to pa ni dobro.*

Zatemnitev.

Prejšnje prizorišče. Jana zapira vrata, sname očala, ugasne snemalno napravo in odpre omarico. Iz ženskega škornja hladnokrvno potegne steklenico in v skodelici natoči žganje.

JANA: *Na zdravje! Boš speljal? Nisi v najboljši formi. Srkne iz skodelice.*

MIRO: *Od povoženega psa ne smeš pričakovat hitrih reakcij.*

JANA: *Brez motivacije si.*

MIRO *pije: Če bi bil tvoj mož, bi počil od energije.*

JANA: *Nehaj! Ko se zagleda v bajonet, spremeni temo pogovora: Prej smo ga pustili tu ...*

MIRO: *Si razočarana, ker se ni nič zgodilo?*

JANA *se z ročko očal dotika ustnic: Lahko bi se. Kaj bi rekel šefom?*

MIRO: *Kaj? Nič! Nož sem pustil z namenom. Da bi se tipa poklala. Drugega nista vredna.*

JANA: *Ja - pa se nista.*

MIRO: *Škoda, da se nista. S tabo bi želel delit občutek za smrt.*
Premišljeno: Kako bi ga dojemala, ko bi izvedela, da živim od smrti?

JANA prijazno: *Imaš pa krasne zamisli! Kje jih najdeš?*

MIRO se ji približa, jo prime za roko: *Me ne poznaš?*

JANA: *Ne začni, prosim! Zmenila sva se.*

MIRO: *Ne morem brez tebe ...*

JANA: *Nehaj! Nisva sama ...*

MIRO: *Zakaj ga tako gledaš?*

JANA: *Jaz? On zijâ vame! Že ves čas.*

MIRO: *Sinoči te spet ni bilo. Niti minute nisem spal.*

JANA: *Kako naj pridem? Otroka ... Ne morem ... Nehajva blefirat, prosim!*

MIRO: *V redu, v redu. Se povleče vase: Pozabi, pozabi ... Po premolku se opogumi: Zakaj mi ne pomagaš? Indiferentna si. Se ozre proč: Moja mama je takim, kot si ti, rekla, da imajo zamrznjeno dušo; da so take cirkusantke, ki mislijo, da je svet tudi cirkus.*

JANA: *Tvoja mama, tvoja mama ... S spremenjenim glasom: Kaj bomo z njima?*

MIRO: *Ne vem ... Po premolku: Če zdaj ustavim zasliševanje ...*

JANA: *Zakaj bi ga?*

MIRO: Če bi ga, pravim ... Kar naprej me prebada misel, kaj pa, če je tip žrtveno jagnje?

JANA: Kapitan? Nemogoče! On je kvečjemu podaljšana roka zločincev! Očitajoče: Kaj se greš?

MIRO: Pozabi! Krznarič ima toliko masla na glavi, da bo sedel. Kapitan pa najbrž ne, bo le na lahnem prepihu in zanj ne bo visoke kazni. V to sem prepričan. Tip se bo skliceval na svojo vojaško službo in tu iskal imuniteto. A preden spustimo kapitana z oči, ga moramo prisilit, da namigne kak drobec, da spregovori vsaj kanček resnice. Povedat mora, s kom se sestaja, kdo je Conti, kdo njegov nadrejeni in zakaj so izbrali Krznariča za eksekucijo? Voham kriminal. Zavezniške sile so krinka. Če kapitan to potrdi, smo veliko naredili. Za prihodnost u-ha-ha ... Kako naj začnem?

JANA: Z zakonom o delovnih razmerjih in ustavo.

MIRO: Se ti je le posvetilo. »Živim zato, da ljubim, ne da sovražim.« U-ha-ha, to ne spada sem ... Ampak - če pred kapitanom obrnemo stavek, bo tip mogoče klonil.

JANA: Obrnemo?

MIRO: Je kapitan poročen? Ima otroke? Ne spomnim se, kaj piše v poročilu.

JANA: Poročen. Tri otroke. Punčke. Lepe morajo biti.

MIRO zase: Odlično. Jani: Je žena zaposlena?

Jana odpre mapo in tiho bere.

JANA: Brezposelna.

MIRO pije: *U-ha-ha, res odlično! Kri v metanolu. Kri v etanolu. To je žaga, ki zareže v hrastov les in spremeni atome v pekel in kislino. Fermentacija možganov. Redukcija aldehydov ...*

JANA: *Prosim?*

MIRO: *Na moje znamenje boš ... Saj znaš s psihopati in prikritimi uporniki! Saj znaš ustvariti afero!*

JANA: *Misliš, aferico s sodnikom Meserko?*

MIRO prikima in dvigne mapo: *Kapitanova žena je bila njegova ljubica.*

JANA: *Zastrašujoča zveza. Meserko ...*

MIRO: *Še mene se je polotil strah. Ne bojim se teh dveh tipov, bojim se prihodnosti. Če je na obzorju nova ladja Imperial, potem smo v temi. »Ljudje, ki porušijo Palmiro, se ne bodo ustavili pred Doževo palačo v Benetkah ali kapelico na Igu.«*

Miro izpije še eno skodelico, zapre steklenico in jo vtakne v škorenj. Jana obuvalec postavi v omarico in zapre vratca.

Trojica se vrne. Zaslišanca sedeta. Jurko maha z listom papirja.

MIRO: *Kaj imaš?*

Jurko na mizo položi list papirja, s katerim je primahal v zasliševalno sobo. Miro se na list samo ozre, vzame ga Jana.

JANA: *To ni res! Tule piše, da je sodnik za primer Ladja Imperial že določen. Še preden se je končala preiskava. Krasno! Navedena sta tudi porotnika in tožilec. Samo oprostilna sodba še manjka ...*

MIRO: *U-ha-ha brzina!*

JANA: *Kje si to dobil? Pomaha z listom papirja.*

JURKO stisne ustnici: *Zunaj. Na naši oglasni tabli.*

JANA: *Čudno.*

MIRO: *Tu ni nič čudnega!*

JURKO: *Lahko nekaj vprašam? Nekaj zelo resnega?*

MIRO: *Izvoli!*

JURKO: *Mislita, da tožilstvo sploh čaka na naše izvedensko mnenje?*

JANA Miru: *Nisi se zmotil ...*

JURKO: *Ne razumem! Je to odgovor na moje vprašanje?*

MIRO izkoristi priložnost in odvrne Jurka od namere, da mu postavi kako neprijetno vprašanje: *Hvaležen sem ti, ker si pred pričami pokazal ta papir. Zdaj vemo, da se v ozadju tega zaslišanja nekaj dogaja. Afera znotraj incidenta. Kapitan bo zelo vesel, ko bo izvedel za sodnikovo ime.*

DINO: *Prosim?*

MIRO: *Po mili volji pobijate ljudi. In pravite, da tragedija na morju ne prizadene nikogar. Laž! Veliko je vredna. In vaše podcenjevanje tega problema je zame signal za katastrofo. Retorika greznice. Razmnoževanje arogance. Alkimija nenadzorovanih ukazov. Strah ustvarja kapital. Jani: Vklupi magnetofon!*

JURKO Jani: *Samo malo! Miru: Te mogoče zanima, koga sem srečal na hodniku?*

MIRO: *Niti malo.*

JURKO: *Kako da ne? Mene bi. In druge tudi ...*

MIRO: *Ustavi konje!*

JURKO: *Svinjske reči za mojim hrbtom ...*

MIRO: *Če ne boš nehal, te bom vrgel ven!*

JURKO: *To, kar delaš za najinima hrbtoma, ni pošteno. Nizko si padel, zelo nizko, ampak – pustimo to, zdaj res ni pravi trenutek za obračunavanje.*
Jani: *Začnimo ...*

DINO vidno vznemirjen: *Če za vajinima nekaj dela, kaj šele za najinima! Niti besede vam ne verjamem več, niti besede!*

RAJKO kot avtomat: *Jaz tudi ne!*

DINO: *Brez hrbtenice ste. Da. Vsi trije. Miru: Vi pa totalno neodgovoren! Mi je čisto jasno, zakaj? Samski moški ne more bit drugačen.*

MIRO se ne ozira na očitke: *Kje smo ostali?*

JURKO: *Ko ste na oni svet poslali sto petdeset ljudi, na kaj ste mislili?*

DINO: *Spoštoval sem ukaz, ki sem ga dobil od Contija.*

JURKO: *Super! Rajko Krznarič, povejte, kdaj se je kapitan Dino Dragar pojavil na ladji?*

RAJKO: *Osemnajstega. Okoli dveh popoldne. Naslednje jutro smo izpluli.*

JURKO: *Kake volje je bil?*

RAJKO: *Slabe že ne. Pozdravljal je na veliko.*

JURKO: *Na veliko?*

RAJKO: *Ja, vsakogar je pozdravil, meni je celo stisnil roko. Običajno tega ne počne.*

MIRO prevzame besedo: *Ste mogoče videli, s čim je prišel do zasidrane ladje?*

RAJKO: *Videl sem avto, avto z vojaškimi oznakami italijanske vojske, ne vem, mogoče so bile oznake Marina Militare Italiana.*

MIRO: *Z avtom se je pripeljal. Dobro. Ste opazili voznika, koga drugega?*

RAJKO: *Ja, opazil sem voznika in še dva moška, eden je bil v vojaški obleki, drugi v civilni. Ko so se odprla vrata, sem slišal smeh.*

JANA: *Drugi moški? Šofer?*

RAJKO: *Ne.*

MIRO: *Lahko domnevam, da je bil poleg šoferja admiral Conti?*

RAJKO: *Ne vem. Ne poznam ga. Tudi moškega v civilu še nisem videl.*

MIRO: *Moškega v civilu?*

DINO: *Da. Šofer vojaškega avta, admiral Conti in njegov kolega, prijatelj, ne vem, ni se predstavil, dobavljal je reševalne jopiče.*

MIRO: *V Porto Vecchio. Tam je zanosila moja mama. Familija Kandler. Izhaja iz znamenite tržaške patricijske družine Bonomo. Ponosno: Sodniki. Škofi. Generali. Pesniki. Uporniki.*

RAJKO: *Zakaj naju gnjavite s tem? Mene ste itak obsodili na smrt.*

JURKO: *Bodite mirni, javnost še ni seznanjena s primerom Imperial.*

MIRO: *Nekdo pa je.*

DINO: *Kdo?*

MIRO Jani: *Daj mi mapo!*

JURKO: *Rekli smo, da se je ne bomo dotikali.*

MIRO: *Moramo se je. Kapitan, vaš dosje. Zajeten. V njem vaša žena, vaše punčke, vaš služba, šola, fakulteta, vse je tukaj, mogoče manjka še kak detajl. Tule je fotografija. Povečana. Mojo pozornost je izvabil vaš sopotnik, ki se je pripeljal k vaši ladji ... Ne vem, če me razumete ...*

Dino odkima.

MIRO: *Bom hitro pojasnil. Kolegica je prebrala, da je sodišče že razglasilo sodnika, ki bo sodil v zadevi Imperial. Intuitivno sem povezal osebi: sodnika in sopotnika v avtu. Mornar Rajko Krznarič, prepoznate to osebo? Pokaže fotografijo iz dosjeja.*

RAJKO jo vzame: *Človek iz avta, civil iz Trsta ...*

DINO vzkipi: *Nemogoče! Pokažite!*

Jana vzame fotografijo iz Rajkovih rok in jo pokaže Dinu. Jurko vstane in od daleč opazuje Dina.

DINO: *Da. To je moj kolega, družinski prijatelj ...*

MIRO: *Več kot to.*

DINO dvigne glavo in ga začudeno pogleda: *Tudi to je v mojem dosjeju?*

Miro prikima.

DINO: *Kako ste ga našli?*

MIRO: *S pomočjo zakona o delovnih razmerjih, gospod kapitan. Vaša žena je že dalj časa brezposelna oseba. Kljub trem otrokom in bogastvu, je kar naprej iskala delo. Je res, gospod kapitan?*

Dino prikima. Rajko se nasmiha, nervozno pogleduje v tla, v zrak in v video.

JANA: *Sestajala se je s sodnikom Miletom Meserkom, ki ga vi niste poznali, ni bil družinski prijatelj ...*

DINO: *Da. Spoznala sta se na sodišču. Sodišče je razpisalo delovno mesto, ki bi ga glede na svojo izobrazbo lahko opravljala moja žena.*

JANA: *Pravnica?*

DINO: *Da. Zagledala se je vanj. Povedala mi je. Sodnik jo je seznanil z zakonom o delovnih razmerjih in jo opozoril na neki člen, ki bi ga morali spremeniti. Povezan z ustavo, ne vem, nekaj takega. Zgrabilo jo je in delala sta ...*

JURKO pomane z rokama, cinično: *Pozno v noč ... Se je zaposlila?*

DINO: *Nisem dovolil. Pripeljala ga je domov. Na moje presenečenje smo se ujeli, pozabil sem na ženino ljubezensko avanturo; veliko sem zdoma, mislil sem, da jo bodo punčke zamotile, odgnale misli na druge moške, motil sem se, žena je zelo mlada in ...*

JURKO: *Kaj pa koristi od te zveze?*

DINO: *Koristi? Nobenih! Se presede: Sicer pa, mladi mož, kdo vam daje pravico, da govorite o moji ženi, o moji družini? Poročilo, na katerega se sklicujete, se lahko uporablja samo za potrebe kazenskega postopka. Mene zaslišujete, meni ne sodite! Ta razlika je vam španska vas! Močno upam, da je poročilo na disketi in na uesbejevem ključku.*

JANA: *Bla, bla, bla ...*

MIRO: *Zakaj se je sodnik pojavil v vaši in družbi z admiralom Contijem? Slučajno?*

DINO: *Da. Popivala sva.*

JURKO: *Sodnik in vi?*

DINO: *Da. Pridružil se nama je še admiral Conti.*

MIRO: *Zakaj?*

DINO: *Slučajno.*

MIRO: *Ne bi rekel! Tu je še ena fotografija. Moška na neki jahti ...*

JURKO Miru: *Če misliš dokončno odpret temo iz poročila, vaju bom zapustil.*

JANA: *Si nor - ali kaj?*

JURKO: *Ugasni tistega vraga!*

Jana izključi snemalnik. Rajko in Dino se vedno pogosteje spogledujeta.

JURKO: *Nismo rekli, da se ne bomo sklicevali na dejstva iz po poročila?*

MIRO odkima in dvigne fotografijo: *Tega na desni poznam. Kdo je drugi?*

RAJKO: *Pokažite!*

Miro obrne fotografijo proti Rajku in Dinu.

RAJKO: *To sta admiral Conti in tisti civil iz Trsta ...*

JURKO: *Sodnik Maserko!*

JANA: *Meserko! Vse je tako prepleteno ... Ne moremo brez poročila, če so v njem dokazi, ki so tako obremenjujoči in trdni, da bo primer Imperial zapisan v sodne anale. Brez poročila ne moremo naprej.*

JURKO: *Sodnik Maserko tega primera ne sme dobit v svoje roke!*

Dino dvigne obrvi, malo skremži obraz.

MIRO: *Na tem delam, ti pa rogoviliš brezveze!*

JURKO: *Vklopim?*

MIRO Jurku: *Ja.* Dinu: *Gospod kapitan, ali ste se kdaj javno izpostavili kot nasprotnik vere? Kakršnekoli vere.*

Jurko je presenečen nad vprašanjem. Skoči s stola in spet sede.

DINO: *Ne vem. Mogoče sem komu omenil svoje stališče o ljudeh z Bližnjega vzhoda in iz Afrike. O veri – tako direktno – nisem govoril.*

JANA Miru: *Ne opiraj se na poročilo, prosim!*

MIRO: *V redu. Kdo ve za vaša mnenja?*

DINO: *Kolega sodnik, mogoče kdo z ladje.*

MIRO: *Rajko Krznarič?*

DINO: *Da. Mogoče.*

MIRO: *Mornar, kaj pravite na to?*

RAJKO: *Nekoč sem vodji palube rekel, da bi morali verske blazneže, ki ilegalno prihajajo čez morje, malo prestrašiti in vodja palube mi je odgovoril, da je kapitan tudi takega mnenja, da je sit vseh teh religij in bogov.*

MIRO: *Kako naj bi jih strašili?*

RAJKO: *Ne vem. Konkretnega predloga nimam. To bi si morali izmisliti v Zavezniških silah in še kje ...*

MIRO: *Kje?*

RAJKO: *Tu! Gre za naš denar.*

JANA: *Denar? Kakšen denar?*

RAJKO: *Znano je, da nekateri služijo na račun ilegalcev.*

MIRO: *Pet milijard na leto! In račun je še odprt.*

RAJKO: *Ja. Nekateri so dobro zaslužili. Premolk. Kako dolgo bova še tu? Zadržujete naju brez tehtnega razloga.*

MIRO presliši ugovor: *Admiral Giuseppe Conti je tistega dne prinesel lepo vsoto denarja. Je bil sodnik priča?*

DINO: *Koga sprašujete?*

MIRO: *Vas, gospod kapitan. O kakih številkah lahko govorimo?*

DINO: *Kako morete ... Insinuacije! Na tako zasliševanje ne bom pristal. Zahtevam odvetnika!*

JANA ironično: *Je že na poti ...*

MIRO: *Ko boste na sodišču, ga boste lahko zahtevali. In ga tudi dobili. Ampak pot do tja - u-ha-ha!*

JURKO: *Mornar, Rajko Krznarič? Kam ste skrili denar?*

RAJKO: *Nikamor.*

JURKO: *Pa vi, kapitan? Tule piše ... Dvigne mapo s poročilom in jo naglo spusti na mizo.*

DINO: *Denar, o katerem govorite, ni umazan. Dobil sem ga pošteno. Z delom na ladji Imperial. Moji zaslužki so javni, davki plačani ...*

RAJKO: *Dobil sem nagrado za svoje dejanje, ki ga obžalujem. Dobil iz rok kapitana Dina Dragarja, nekaj tisoč evrov, za pogum, kakor je rekel ... Za odhod k angelom.*

JURKO: *Kdo je rekel, za pogum?*

RAJKO: *Sodnik ...*

DINO zavpije: *Mornar!*

Dino vstane in se zažene proti Rajku. Jurko ga ustavi in odrine. Rajko obraz položi v dlani.

DINO: *Zraka mi zmanjkuje. Slabo mi je. Odprite vrata, prosim!*

MIRO zavpije: *Ne! Kdo je nadzoroval Contija, kapitan?*

DINO: *Pojma nimam!*

MIRO: *Kdo?*

DINO: *Nekdo iz Zavezniških sil. Logično, da od tam.*

MIRO: *Ni res! Sami sebi lažete. Udari po mizi: Nobenih Zavezniških sil ni! Gladko ste si jih izmislili. Vse počnete na lastno pest. Gre za privatno zločinsko firmo! Tiho nadaljuje: Zakaj se je tistega dne v Trstu pojavil vaš družinski prijatelj? Lahko vprašam vašo ženo?*

DINO: *Ne, ne! Prosim, ne! Tega ne bo razumela, ona je ... Premolk. Sodnik ima roko nad nami ...*

MIRO: *Nad Imperialom?*

DINO prikima: *Nad vsemi ladjami ... Zraka mi zmanjkuje. Slabo mi je. Odprite vrata, prosim!*

Jana pohiti odpirat vrata. S pogledom jo zalezuje Rajko.

JANA: *Pridite!*

Dino vstane in se napoti k vratom, pri katerih globoko zajema zrak.

DINO: *Hvala. Zrak je ... Če je čist - edino zdravilo za bolno človeško telo. Čist zrak osvobaja. Jani: Vrata, ki ste jih odprli, so zame kot morje. Z ženo ga obožujeva. Spoznal sem jo na morju, prva punčka se je rodila na morju, službo sem dobil na morju, prvi zaslužek sem zapravil na morju, napredoval sem na morju - kaj hočete lepšega!*

JANA: *Zdaj se vam vrata na morje zapirajo. Brutalno dejanje, ki se je pod vašim vodstvom zgodilo na morju, bo imelo usodne posledice na kopnem. Kako si to razlagate?*

DINO: *Da. Vedno bolj sem oddaljujem od morja. Zame je to poraz. Mornar brez morja je človek brez pljuč, človek brez vdiha in izdiha. Zadovoljuje me misel, da me bo že jutri nekdo nadomestil in še bolj radikaliziral napade na skrajneže, ki škodujejo svetu.*

JURKO: *In človeku ...*

RAJKO: *Morje je po eni strani čisti kurac. Loterija. Če ne bi stopil na krov Imperiala, ne bi bil tukaj. Nimate pojma, kaj se mi dogaja tu. Se potrkva po glavi: Trpim kot pes. Moji starši, moja punca; moji prijatelji nikoli ne bojo razumeli položaja, v katerem sem. Nikoli ne bojo vedeli, kdo sem bil, kaj sem počel. Nikoli ne bojo vedeli, kaj sem čutil, kako sem živel. Vsi bojo mislili, pač čudak, tip brez jajc in lastnega prepričanja. Neki mehkužec, neka pajčevina od človeka - o mojem trpljenju, moji skušnjavi ne bo nihče govoril. Kje pa! Padel sem na zrelostnem izpitu, na celi črti. V kurcu sem ... Oprostite! Zdaj se mi zdi, da sem čisto sam na svetu, da sem riba na suhem, da sem brez prihodnosti, da sem pol človeka, da sem brezveze pobral tisti denar in se šel bogataša, ki bo kupil pol sveta, kupil laž in skril resnico; da bom s kešem v roki pozabil na mrtve, na ukaze, na ... Glasno: Nimam pojma, kaj naj zdaj naredim? Histerično:*

Nimam pojma, kaj me čaka? Vse je šlo v kurac! Skozinskoz sem prestrašen. In tudi mrtev. Mrtev angel. Se dvigne in se požene proti Dinu.

DINO: Sedi, mornar! Sedi, mater ti vidim!

Rajko se umakne in sede. Nenadoma se zgrudi s stola in negibno obleži. Vse oči so uprte vanj, a nihče se ne zgane. Premolk.

JURKO vstane: Človeku se lahko zmeša, jaz, jaz ... Ne morem več! Odhiti proti vratom in zapusti zasliševalno sobo.

DINO: Ste to posneli?

Zatemnitev.

Novo prizorišče. Hodnik. Stol ob steni. Mile je naslonjen na steno, z desne rame visi črna sodniška toga. Zre v strop in prikimava. V ozadju je mogoče prepoznati Janin glas. Jurko potisne stol k Miletu, sede in med ustnice potisne neprižgano cigareto.

JURKO: Še vedno tu?

MILE: Ja. Prisluškujem. Snemate?

JURKO: Samo zvočno.

MILE: Miro zvito napada. Se nasmehne: Tudi s pomočjo svoje mame!

JURKO odkimava: Mile, je to mogoče? Ti in ta banda? Kdo je prinesel poročilo na sodišče?

MILE: Ugani?

JURKO: Pojma nimam. Zavezniške sile? Italijani? Dino?

MILE odkimava: *Tvoj šef. Miro.*

JURKO vzkipi, zabriše cigareto v steno: *On? Zakaj on?*

MILE: *Moje delovno mesto mu diši. Zapuščam sodišče. Na svoje grem. Na morje, na odprto morje ...*

JURKO: *Nikoli ga ne boš videl ... Premolk. Po poslušaj, kakšna je Dinova žena? Se je spremenila?*

MILE: *Ne. Še zmeraj sladka, polna sebe, lepa, ne morem je pozabit ...*

JURKO: *Speljal si mi jo ... Super!*

MILE: *Ni bilo težko.*

JURKO: *Prasec! Tega ti nikoli ne oprostim!*

MILE: *Te še žere?*

JURKO: *Seveda me. Tebe ne bi?*

MILE: *Ne. Jaz sem z njo že bil ...*

JURKO: *Jaz bi bil z njo še zdaj. Moja žena bi bila, če se ne bi vmešal.*

MILE: *Pozabi!*

JURKO odkima: *Kako se boš izvlekel? Ne boš se, boš videl!*

MILE: *Miro bo poskrbel za to. Grem. Pozdravi Jano.*

Mile našobi ustnice, cmokne z njimi in odide. Jurko poklapano obsedi.

Zatemnitev.

Prejšnje prizorišče. Jana hodi sem in tja. Miro brska po mapi in zлага liste papirja ter tu in tam potrka s svinčnikom po mizi. Dino si ogleduje prste in jih ravna, da počí v členkih.

MIRO: *Zaključujem današnje zaslišanje v zadevi Ladja Imperial. Ura je 12.06. Ugasni magnetofon! Zlomi svinčnik in ga vrže na tla.*

JANA: *Saj še nismo končali!*

MIRO: *Smo. Že zdavnaj.*

JANA: *Ne moreš ...*

MIRO: *Kaj ne morem? A ni vse jasno, a ni vse kristalno jasno?*

JANA: *Ne, ni! Do konca moraš vztrajati.*

MIRO: *Do konca? Kje pa je ta tvoj konec?*

Dino zaploska.

Vstopi Jurko. Pretresen. Živčen.

JURKO: *Še zmeraj leži? Pokličimo nekoga!*

MIRO: *Ti ga poglej! Diha? Srce utripa?*

JURKO se skloni nad Rajka: *Srce utripa. Vi ga po poznate, kapitan, kaj mu je?*

DINO: *Njegova glava nikoli ni bila prava. Z vodo ga zbudite. Sam se bo postavil na noge.*

Jurko zlije vodo na Rajka. Mornar se zbudi. Kot bi trenil stoji na nogah.

RAJKO: *Kje sem? Kaj se je zgodilo?*

JURKO: *Nič. Malo si se zvrnil mornar. Mogoče od ruma ...*

RAJKO: *Kje sem? Skremži obraz in se prime za glavo.*

DINO: *Na ladji Imperial, mornar!*

RAJKO salutira: *Razumem! Lahko grem, gospod kapitan?*

DINO: *Sedi, mornar!*

RAJKO: *Razumem. Sede, skloni glavo in tiho požvižgava melodijo Regiment po cesti gre.*

JANA: *Kapitan, sklepna beseda je vaša.*

DINO: *Da. Žal mi je. Rajko Krznarič je malo odplaval. Zamahne z roko: Sodnik, admiral Conti in jaz smo del Zavezniških sil ...*

MIRO zavpije: *Ni res!*

DINO: *Conti je dobival denar, ki ga je nekdo zagotavljal, mogoče Zavezniške sile, ne vem, na kontu je nekaj milijonov. Moja posadka je bila zadolžena za eksekucijo ilegalnih čolnov. Nekaj mesecev smo bili strah in trepet vseh morij, tudi za tihotapce orožja. Na dno smo pospravili dvajset, trideset gumenjakov. Rajko Krznarič je bil član eksekucijskega odreda, žal je pogrnil v svoji prvi akciji. Izdal nas je.*

MIRO Jani: *Sem ti rekel. Vidiš, tako se resnica razblini.*

DINO presliši: *Na mojem računu je nekaj tisoč evrov. Na admiralovem veliko več. Ne vem, kaj naj še rečem. Obžalujem, kajpada, obžalujem.*

MIRO: *In sodnik?*

DINO: *Na njegovem kontu je zdaj drobiž, če bo nadaljeval ...*

MIRO: *Kako bo nadaljeval?*

DINO: *Če bo poiskal novo ladjo ...*

RAJKO malo omotičen: *Gospod kapitan, je že jasno, zakaj sem na nož vgraviral ime naše ladje?*

MIRO: *A razumeta to?*

Jana in Jurko prikimata.

MIRO: *Ta človek ni cepec!*

DINO vstane: *Je, je ... Če dovolite, v svojo korist moram nekaj povedat. Priseljevanje ljudi in pospešeno mešanje ras ni nič drugega kot sla po enotnem vladanju sveta in ustvarjanju začaranega kroga konfliktov. Če želiš podret temelj, ki ga gradijo nevidne sile, moraš pod njega nastaviti razstrelivo, potem dvigniti glavo. Da. Odpor je neizogiben. Oborožen! Svetoven! Jaz sem njegov sestavni del. Ni mi žal, kar sem počel. Žalujem le za nedolžnimi žrtvami, ki so, žal, nič drugega kot kolateralna škoda tega upora. Zmeraj je nekdo na vrsti. Danes je v ringu religija, jutri konoplja, pojutrišnjem Mars. Nisem edini, ki se upiram nezakonitemu priseljevanju. Po celem svetu so posamezniki in skupine, ki se upirajo bednikom. Reveži iz Afrike in drugih koncev sveta nimajo pravice obdelovati naše zemlje ali na njej graditi svoje domove. V razviti svet ne bi smeli spuščati niti*

intelektualcev, ki so se v Afriki in drugod okužili z revščino in neredom. Nihče na tem svetu ne bi smel za določen čas zapustiti svojega doma. Nihče! Niti vojak niti državnik niti športnik! Da. Ljudje vsega sveta se morajo očistiti parazitov. Jaz delam na tem. Z besedo in orožjem. Čeprav me boste onemogočili, se bo ideja očiščevanja širila brez zadržkov. Njiva je posejana, seme kali, žetev bo bogata ...

JANA: *Bla, bla, bla ...*

MIRO zase: *Očiščevanje! Udari po mizi: Kapitan, na isti strani si kot tisti, ki si lastijo svet. Privatna klika v imenu nekih Zavezniških sil organizira upor in izvaja teror. Pušča vtis, da se u-ha-ha bori za malega človeka. Tvojo kliko, kapitan, vodi pohlep. Klika z javnim denarjem gradi zasebno vojaško trdnjavo. Zloraba javnega je očitna, a sistem, ki vlada, beži pred njo. Kriminal in strah se napajata z eliksirjem, ki ga proizvaja zlo. Strah in negotovost postajata vsakdanjost. Normalno je, če te je strah, normalno je, če si negotov. Kriminalci so vzorniki, ker svet hitreje spreminjajo kot politične oblasti, preiskovalci kriminala pa žrtve sistema, ki svojo javno politiko podreja zasebnim motivom. Kdo to razume? Premolk. Morje je bilo nekoč nedosegljivo, zdaj je v njem več človeške krvi kot vode. Ladje so se spremenile v zasebna letovišča in morišča. Mornarji so postali carji. Kapitani bogovi. Admirali božanstva. In sonce ne greje več istih ljudi. Definitivno je konec romantičnih časov. Na naših plaščih, srajcah in predpasnikih je vedno več krvi. Premolk. Vstane, stopi k Dinu: Medtem ko ti stružiš novo os zla, jaz še zmeraj cvrem pujske in piške ... Smo to posneli?*

JURKO: *Nismo.*

MIRO: *Tudi v redu.*

DINO: *Če bi mogel, če bi živel v drugem času, bi z enim telefonskim klicem na oni svet spravil vse! Tudi vas! Da. Tudi vas, gospod Jurko.*

JURKO: *Ga odpeljem?*

MIRO: *Ne. Naj še malo počaka. Mogoče mu kdo prinese telefon. Stopi k uri in jo z bajonetom premakne naprej.*

JANA: *Ne bo se dobro izteklo.*

JURKO: *Vem. Že dalj časa vaju opazujem. Nista čisto prava. Ničesar več ne obžalujeta, nič vaju ne vrže s tira. Preveč tankata. Premolk. Zapustil bom službo. Ne zdržim več. Grem na svoje. Ustanavljam detektivsko agencijo. Zase: Vem, kaj delam.*

MIRO: *Greš, ker si povezan z njima, ali zato, ker midva tankava? Z glavo migne proti Dinu: Vidiš, preiskovalci nimamo samo dolgih prstov in občutljivih nosov, ampak tudi suha grla. Odloži nož, se nasmehe: Ovčke v krdelu volkov niso čisto nedolžne. Kapitan bo to razumel. V mladosti sta bila moj kolega in tvoja žena par. Bo držalo?*

DINO: *Morali bi ga izključit! Pristranski je zaradi te zveze! Miru: Kako ste mogli to prezret? Jaz nisem. On je ključ te preiskave! Dočakal sem velik trenutek! Primer bo padel, gospoda! Mislite, da imate dokaz? Bajonet? Dajte no! Črnuhi so si ga sami zapičili!*

JURKO: *Super račun te čaka.*

DINO: *Račun? Jaz ne plačujem računov. Hočem odvetnika! Vzkipi: Zaslišuje me tip, ki je osvajal mojo ženo, ki je spal z mojo ženo ...*

Miro se ozre na Jano.

JANA prikima: *Gospod kapitan, vaš odvetnik je že na poti. Sname očala in jih skrbno pospravi v etui: Sedeli boste ne glede na to ali je moj kolega kaj imel z vašo ženo ali ne. Vem, da se boste obesili na marsikatero našo izjavo - in vem, da se lahko izmuznete roki pravice; vem pa tudi to, da se*

ne boste mogli izogniti pokolov, ki ste jih izvedli: ni zidu, za katerega bi se lahko skrili, ni oaze, v katero bi se lahko zatekli, in ni zdravila, ki bi izbrisalo spomin na to. Miru: Magnetogram bom prepisala jutri, zdaj grem po otroka ...

JURKO: Samo malo! Stavimo, kako bo odločilo sodišče?

JANA: Če bodo zamenjali sodnika, bosta sedela. Sto let!

JURKO v reklcu poišče cigareto, jo vtakne v usta: Ne bosta!

MIRO: Bosta, bosta! Gospoda že sedita.

JANA: Dve proti ena. Koga naj še vprašam? Kapitana?

Dino dvigne glavo. V njegovem pogledu prezir. Odkima.

MIRO iz mape potegne list: Tole bosta podpisala.

Dino odločno odkima, vrže glavo nazaj, stegne noge in zapre oči. Rajko ga oponaša. Ko se mornar umiri, se zgrudi s stola. Obleži.

Jurko z mize vzame nož in ga z višine svojega nosu spusti proti Rajkovemu mednožju. Nož se zapiči v tla. Rajkovo telo trzne, se sprosti in obmiruje.

JANA: Če bi bil sam, bi to gladko storil, kaj?

JURKO brca koščke svinčnika in prikima: Zob za zob.

JANA s prisiljenim nasmehom in z obotavljajočim korakom stopi na rob prizorišča, pogleda občinstvo in migne z glavo proti ljudem: Kaj pravita? Jih vprašam?

MIRO zatopljen v pospravljanje mape: *Ne sprašuj! Nič nimajo s tem? Ne morejo odločat o stvareh, ki jih niti mi ne razumemo. Pozabi!*

JANA: *Si prepričan? Jutri jim bo žal, ker niso povedali svojega mnenja.*

MIRO: *U-ha-ha jim bo žal. Nisi videla, kako so reagirali, ko se je mornarček drugič in zadnjič stegnil?*

JANA: *Mogoče se bodo spominjali ...*

MIRO: *Česa? Škandaloznega zasliševanja? In u-ha-ha blefiranja?*

Dino zaploska.

Med gledalce pride Mile. Pozornost zbudi z glasnimi pozdravi. Enemu ali dvema celo ponudi roko. V njegovi levici aktovka, na isti roki visijo suknjič, hlače, srajca, kravata, sodniška halja. Povzpne se na prizorišče. Ventilator se ustavi.

MILE z aktovko in oblačili na roki vzvišeno/uradniško pred občinstvom: *Oprostite! Moram posredovati! Tole ni bilo v skladu z demokratičnimi načeli, ki jih pozna civilizirana družba. Odloži aktovko in stopnjuje vzvišenost: Policaji so prevzeli vlogo sodišča. Preiskovalni urad zbira podatke in niti v sanjah ne more presojeti o zadevah, kot je ta. Se ozira naokrog, kot da bi nekoga iskal: Oprostite! Nekdo mora posredovati in zaježiti reko, da ne prestopi bregov ... Računam, da bo to naredil kolega, Miro Kandler, ki bo po mojem odhodu zasedel mesto okrožnega sodnika. Dvigne oblačila: Tu je njegova sodniška toga!*

Mile stopi k Miru, mu preda oblačila in mu šepeta na uho.

MIRO se z oblačili umakne od Mileta, pred občinstvom: *Sodnik Mile Meserko mi je šepnil, da o krivdi nekega človeka presoja samo sodišče. Zunaj sodna izrednost je privlačna, a zmeraj sporna. Sodnik predlaga, da vas povabim na*

sodišče, kjer bodo pravni strokovnjaki vsebino tega zasliševanja primerjali z vsebino zakonov. Na sodišču bomo sledili pravnim normam, spoznali sodni postopek, se seznanili z dokazi, s pričami in poroto, slišali mnenje sodnika, tožilca in obrambe in uvideli bistvo človekovega dostojanstva. Na osnovi tega bomo lažje presojali o zadevi kot je Ladja Imperial. Sem kaj pozabil?

Mile odkima, želi čestitati Miru.

MIRO ga zavrne: Ne steguj svojih smrdljivih tac! Tvoje delovno mesto me ne briga niti pod razno. Ostajam v preiskovalnem uradu. Nepreklicno! In če bo treba, bom urad spremenil v sodišče. Tvoje sodišče je preveč naklonjeno barabam, kot je kapitan Dino Dragar; jaz pa – jaz pa s takimi, kot sta vidva, nočem imet opravka! Začne se preoblačiti, Mile priskoči na pomoč, a ga grobo zavrne; sodniško haljo in svoja stara oblačila vrže čez hrbet, nova si nadene s posebno pozornostjo, nadaljuje ponosno, vzravnano: Če sem ti pod nos pomolil tistole poročilo, sem to naredil zato, da potrdim tvojo dvoiličnost. Če sem pokazal zanimanje za tvoje delovno mesto, tega nisem naredil zaradi sebe. Če sem te izdal, Mile, izdajo pripiši samo sebi. Nikomur drugemu! Si poravna rekle, zapne pas na hlačah: Nisem brez svinjarij – priznam, a z njimi nočem živeti, ti pa živet brez njih ne moreš. Posmehljivo: Ko boš v kaki smrdljivi luknji sanjal, da si na svoji ladji in s svojimi pajdaši luknjaš gumenjake, te bodo znova in znova prebujale moje besede: moj človek odpušča, moje sodišče nikoli.

Miro krene k uri. Kazalca premakne nazaj. Potem se približa mizi, odpre mapo s poročili, trga liste iz njih, jih cefra na koščke in trosi naokrog, tudi v občinstvo.

Jana in Jurko se zdrzneta. Nato z rokami lovita papirčke. Dino se približa Miletu. Stakneta glavi in prikimavata. Rajko, ki še leži, zaploska. Jurko reagira. Odločno krene proti Rajku. Se ustavi pri njem, nato se skloni in iz tal izvleče bajonet.

JURKO: *Oprosti, mornar, jaz ...*

Jurko se s spuščenimi rokami približa Miletu, bajonet v njegovi desnici skoraj drsa po tleh, diha mu v obraz. Mile se smehlja.

JURKO skoz priprte ustnice: *Vem, kaj delam ...*

Jurko se malo odmakne od Mileta, dvigne nož in mu ga zarine v telo. Mile zahrope. Se zruši. Pade na bok. Skrči noge. Se nato zvali na hrbet. Njegove roke se oprijemajo rezila in ročaja, ki štrlita iz trebuha.

Zatemnitev. In muzika. (Ustrezali bi komadi: Regiment po cesti gre ali Careful with that Axe, Eugene, Pink Floyd ali Beskraj, Repetitor.)

KONEC